

TONEEL Huub Stapel speelt kleine grote keizer Napoleon in ballingschap

‘Een kleine, ijdele man van uitersten’

Napoleon Bonaparte blijft tot de verbeelding spreken. Huub Stapel geeft de kleine grote keizer gestalte in het toneelstuk ‘Napoleon op Sint-Helena’, waarin de veldheer zijn laatste dagen slijt in ballingschap.

door **Nico de Boer**

Volgens velen is het een rol die hem op het lijf is geschreven. Is Huub Stapel inderdaad de ideale Napoleon? „Zoals dat gaat met zo’n nieuwe productie moet je een soort van balans zien te vinden. Het is elke avond anders. Maar ik heb bezoekers tijdens een try-out nooit eerder ‘bravo’ horen roepen.” Huub Stapel vertelt dit kort na een inzinking die hij had tijdens de try-out in het Posthuistheater in Heerenveen. „Ik stond op een stelling en voelde me duizelig”, licht hij toe. „Ik stond te tolleren op mijn benen. Ik was bang dat ik naar beneden zou vallen en dacht even dat ik moest stoppen, maar we maakten de voorstelling wel af. Het was een rare gewaarwording. Heel vreemd.”

Stapel staat sinds afgelopen week vrijwel dagelijks weer fier op het toneel als ‘de kleine korporaal’, de man die zijn minderwaardigheidscomplex compenseerde met een onverzadigbare dadendrang. Diens alleenheerschappij in 1799 kwam voort uit de Franse revolutie. Hij werd in 1804 keizer van wat toen het machtigste land van Europa was. De even briljante als megalomane strateeg met schurkachtige streken onderwierp door zijn veldtochten vrijwel geheel Europa. Het keerpunt kwam met de mislukte veldtocht naar Rusland. Daarna verloor hij de slag bij Leipzig, werd verbannen naar Elba, keerde kort als keizer terug, maar moest tenslotte bij Waterloo (1815) het hoofd buigen.

Over weinigen is zoveel geschreven als over Napoleon, naar verluidt meer dan 250.000 boeken. „Het was een onwaarschijnlijke man, die een genialiteit bezat. Hij was niet alleen een groot strateeg, hij had ook een fotografisch geheugen. Hij kende bijvoorbeeld de tragedies van Racine en Corneille uit zijn hoofd. Hij kende alle cijfers van alle regimenten, hij wist het aantal kanonnen en kende ook de namen van al zijn generaals.”

De rol van Napoleon Bonaparte lijkt Huub Stapel op het lijf geschreven.

foto ANP

Die dadendrang zat er al jong in. „Hij werd op zijn negende naar de officiersschool gestuurd in Noord-Frankrijk. Een Corsicaans mannetje dat alleen maar Corsicaans sprak en tussen louter Franse kinderen zat. Hij sloot zich daarom op in de bibliotheek en las alles wat voorhanden was. Hij ontwikkelde een fascinatie voor Alexander de Grote, Nero, Caesar. De grote strate-

‘Nooit eerder bij try-out ‘bravo’ horen roepen’

gen. Hij deed zo een immense kennis op en was ook een ijdele man. Hij was op zijn zestiende al luitenant. En generaal was hij net in de twintig. Als je al zo jong zo hoog reikt en zoveel macht hebt, word je nauwelijks nog tegengesproken. Ik denk niet dat dat je een erg aimabel mens maakt. Dát en die infantiele verhouding op het eiland met een meisje van veertien, die uitersten, maakt zo’n rol buitengewoon rijk en uitdagend om te spelen.”

De tekst van *Napoleon op Sint-Helena* is van script- en toneelschrijver Léon van der Sanden. Hij schreef het naar een idee van regisseur Ursul de Geer. „Het is eigenlijk ontstaan tijdens het spelen van de voorstelling *Kentering van een huwelijk* naar Sándor Márai. Ursul de Geer kwam toen op het idee om mij Napoleon te laten spelen. Hij is een echte Napoleonfanaat en dat fanatisme deelde hij met wijlen schrijver en columnist Martin Brill, die zelf een prachtig boekje over Napoleon schreef. Hij is toen met dat idee naar Martin gegaan en die wilde het stuk graag schrijven. Het leek allemaal uit te monden in iets heel moois. Toen werd Martin ziek en de rest is geschiedenis. Vervolgens is dat materiaal aan Léon gegeven.” Van der Sanden heeft vrijelijk geput uit historische gegevens. „We hebben wel wat mensen samengevoegd. Zoals enkele generaals. Dat hebben we gedaan vanwege het drama.” Napoleon stierf op Sint-Helena, een onherbergzaam stuk rots diep in de zuidelijke Atlantische Oceaan. Om die zes jaar durende ballingschap draait het in de voor-

stelling. Een Engels garnizoen maakte van het eiland een onneembare vesting zodat de keizer geen kant op kon. „Er zaten drieduizend Engelse militairen met veertig kanonnen en twee oorlogsschepen, die steeds om dat eiland cirkelden om te voorkomen dat hij opnieuw zou ontsnappen.”

In het stuk slijt Napoleon zijn nadagen, waarin hij fysiek aftakelt, met

‘Buitengewoon rijke rol om te mogen spelen’

het dicteren van zijn memoires om de geschiedenis naar zijn hand te zetten. Hij komt in conflict met de grimmige Engelse gouverneur, er ontstaat een innige band met een veertienjarig Engels meisje en hij wint de liefde van de vrouw van zijn trouwste generaal. Toch weet hij zijn keizerlijke grandeur te bewaren. Over zijn dood is veel gespeeld. Hij zou vergiftigd zijn met arsenicum. In hoeverre is dat een kwestie in de voorstelling? „Dat is

een enorme kwestie in de voorstelling. Zijn vader is overleden aan maagkanker. Hij was bang dat hij dat ook kreeg. Er zijn verhalen dat hij aan het behang heeft gelikt, aan de lijm, en daar zat arsenicum in. Of dat hij vergiftigd zou zijn door een van zijn generaals. Die kwestie speelt nog steeds.”

Huub Stapel heeft zowel in het theater als op tv en in film reeds respectabele sporen nagelaten. Drie drie keer was hij kanshebber voor de Louis d’Or, de toneelprijs voor de beste mannelijke dragende rol. Vorig seizoen werd hij geroemd voor zijn optreden in *De kus*. Maar opnieuw zag hij de onderscheiding aan zijn neus voorbijgaan. Gaat het hem als Napoleon wel lukken?

„Ach, dit stuk heeft soms iets van de kluchten van John Lanting en tegelijk is het een groots koningsdrama. Het is waar twee uitersten elkaar ontmoeten. Deze Napoleon heeft de allure van een grote Shakespeareaanse rol.”

Te zien op 2/2 in Parkstad Limburg Theaters Heerlen, op 28/2 in Theater De Oranjerie Roermond en op 4/4 in het Theater aan het Vrijthof Maastricht